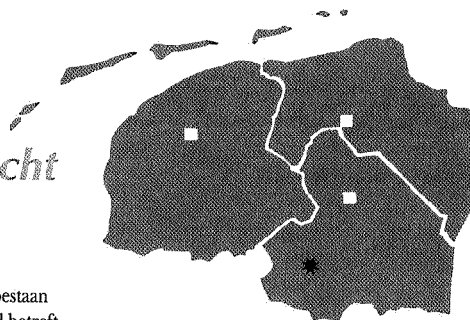

Dwingelose heide

In vogelvlucht

Tekst en foto Paul Paris

Een kudde witte Drentse heideschappen trekt langs de Meeuwenplas, één van de grotere vennen op de Dwingelose heide. Dit onmiskenbare Drentse tafereel roept beelden op van een eeuw geleden toen talrijke schaapskudden hier over de heide trokken. Maar schijn bedreigt. Dit heidelandschap wordt tegenwoordig met veel kunst en vliegwerk op de been gehouden. De heide en vooral die op vochtige bodems zoals de dopheide met de bijbehorende planten- en dierenwereld (beenbreek, klokjesgentiaan en vogels als wulp en grutto) wordt de laatste decennia door talrijke externe oorzaken bedreigd. Mate van vochtigheid en voedselrijkdom van de

bodem zijn van grote invloed op het voortbestaan van dopheideterreinen. Wat de vochtigheid betreft is de Dwingelose heide nog steeds drassig. Op de foto de grote Meeuwenplas met op de voorgrond een bijna dichtgegroeid veentje. De vochtigheid van de Dwingelose heide is een gevolg van een waterondoorlatende keileemlaag. Dit is echter niet voldoende voor gegarandeerde vochtigheid. Buiten de Dwingelose heide zijn de landbouwgronden diep ontwaterd en naar de randen van het natuurgebied heeft het bodemwater de neiging zijwaarts weg te zijgen. Ook via de ondergrond vindt verdroging plaats, bijvoorbeeld daar waar de keileem ontbreekt. De vroeger aangeplante bossen met larix en Douglas sparren onttrekken eveneens

veel water aan de bodem. Deze bossen worden dan ook gaandeweg uitgedund of opgeruimd. Ook wordt overwogen het waterpeil in de beken rond dit Nationale Park weer zoveel mogelijk te verhogen om de drassige situatie op de Dwingelose heide ook in droge zomers zoveel mogelijk te garanderen. Is door deze ingrepen de watersituatie te verbeteren, het voedselarm en schraal houden van de bodem is een stuk moeilijker. Toch wordt er naar gestreefd de omgeving zo voedselarm mogelijk te houden om de leefomstandigheden van de unieke dopheidevelden zo optimaal mogelijk te handhaven. Dopheide heeft een klein verspreidingsgebied en is beperkt tot de Atlantische kusten van Noordwest-Europa. Door de grote mate van zeldzaamheid wordt aan het behouden van dopheide grote waarde toegekend. Neerslag van ammoniak (uit mest) via regen maakt dat deze externe invloed verantwoordelijk is voor voedselverrijking in de bodem, waardoor grassen (bochtige smele en pijpestrootje) de heide langzamerhand overwoekeren. Het grazen van schaapskudden alleen helpt hier niet tegen. Op sommige plaatsen moet de heide afgeplagd worden waarna de heide zich weer kan herstellen. Herstel is er zonder begrazing, maar met begrazing is het beter en dan hoeft er ook niet zo snel opnieuw geplagd te worden. Kosten van afplaggen bedragen f 10.000,- per ha. Voor een enkele keer is dit nog wel op te brengen, hoewel in de praktijk dan nog nauwelijks geld over is om de schaapskudde en herder te onderhouden. Regelmatig afplaggen om de 10 à 15 jaar zal nodig zijn zolang de voedselverrijking via de atmosfeer doorgaat. Kortom: regelmatig terugkerende kapitaalsintensieve ingrepen, voor de heide zeker de moeite waard. Maar is dit in de toekomst nog op te brengen?

Jan Abrahamse